

NADATI SE PROTIV SVAKE NADE

MARKO PRANJIC

- 1. NADATI SE PROTIV SVAKE NADE**
- 2. UGASNULA NADA**
- 3. NADA PROTIV KLONULOSTI**
- 4. ON JE NAŠA NADA**

I. NADATI SE PROTIV SVAKE NADE

Zdrav kao dren! Rumenilo mu nikad nije nestajalo s lica. Stasiti plavac — od milja su ga zvali Mirek — ipak je jednog dana osjetio da nešto nije u redu. Krenuo je u ambulantu a ona ga hitno uputila na kliniku . . .

Svi su govorili: »Nemoguće, on, Mirek, onaj zdravi, jaki, stasiti! On koji je pucao od zdravlja i nikad se nije ni na što žalio, pa zar on da ima . . .?«

Liječnici nisu izražavali svoj sud pred najezdom slutnji. Služili su se nekom čarobnom frazom: »Salvare salvabile « i nikome nisu htjeli kazati ništa otvoreno a iz njihova načina op-hođenja ipak se čitala istina.

»Nije moguće da je došao u tu kliniku samo zato što drugdje nije bilo mjesta«, govorili su jedni. »Pa što ne kažu istinu, što zavlache?«, primjećivali su drugi; »O, Bože, kakva šteta! Bio je tako dobar, skroman, požrtvovan mladić«, s uzdahom su se spominjali treći.

Mirek je mirno ležao na krevetu. Primao je nasmijano svoje društvo, a oni su tražili na njegovu licu obrise nutrine. Htjeli su vidjeti da li on zna što se s njim zbiva. Ipak nitko nije imao dostatno snage da mu postavi direktno pitanje.

Mirjani su navrle suze na oči. Brzo je izletjela na hodnik da ih obriše. Pazila je da to on ne primijeti.

Zanimao se za svakog pojedinog. Interesirala ga je škola, pa i profa koji nemilice ruši, a onda je duboko uzdahnuo. Svima je stao dah. Napeli su uši da im nebi omakla ni najmanja sitnica i čekali su da se usta otvore, a jezik izgovori tajnu koja se poput aveti dizala iz dubine srpzana bića.

Pogledao ih je prodornim očima u kojima se čitala sva drama unutarnjih lomova, a onda je rekao: »Dečki, znam . . .«

PRIJATELJU, ovaj puta htio sam ti pristupiti na takav način, ne da te prestrašim, niti da izazovem u tebi samo interes za onim o čemu ti želim naknadno govoriti, nego htio bih s tobom razmišljati i o onim trenucima u kojima »mozak stane«, logika zakaže, prijatelji omaknu . . . jer nisu u mogućnosti da išta učine. Neću reći da su to Bogom date situacije u kojima on na perfidan način čeka svoju »odluta-lu ovčicu« da je »čapa u svoj očinski zagrljaj«, ali ipak i to su situacije u kojima se Bog pokazuje ljudskim spasiteljem. Dapače, On sam takve situacije dopušta, pa budimo još jasniji, on ih kojiput namješta. Što se tiče čovjeka, to su okolnosti u kojima stječe priliku da odvagne svoju vjeru i nadu u onoga »kome je povjerovao«.

Jedna takva situacija, premda ti ne mora izgledati tako drastičnom, ukoliko je daleka od tebe, oslikana je u prvim glavama biblijske knjige Postanka. Radi se o povijesti Abrahama (Post. 12—23). Bog se tu očituje zahtjevan kao da se poigrava ljudskom sudbinom i ljudskim osjećajima. Stječe se dojam da on drži konce našeg življenja među svojim prstima i pomiče ih po vlastitoj volji. Izgleda da je neobično »ljubomorani« na svoj primat tako da čovjeka nuka da bezuvjetno prizna njegovo gospodstvo, pa čak i pod cijenu krvi vlastitog djeteta.

Promotrimo Božji postupak izbliza da bismo u tom, za nas neshvatljivom poigravanju mogli otkriti njegovu spa-

siteljsku prisutnost i u mucu našeg Mireka!

Abraham, sin Terahov, dobro ukorijenjen i ucijepljen u očevsku predaju nije pomamno letio za nečim drugim od onoga što je imao i u što je vjerovao njegov plemeniti otac Terah. Bio mu je drag očinski dom, čađavi šator u kojem je provodio divne dane sa svoja dva brata i bratićem Lotom. Okružen uslugama služinčadi, tetošen očevim riječima da je on prvorodenac njegova doma i da mu pripada obiteljsko žezlo, živio je i provodio spokojno dane uz mudrog roditelja. Pratio ga je u nomadskoj seobi i učio se od njega nomadskom životu.

Polako su odmicali dani toplog obiteljskog doma. Otac je doživio puninu svoga vremena i sklopio oči u blizini bogatog grada Harana, gdje je izmjenjivao svoju pretilinu za žito.

I evo, kad se tome vjerojatno najmanje nadao, začuo je Abraham tajanstveni glas: »Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti ja pokazati.«

Nije li to bio grom iz vedra neba u onu mirnoću koju je Abraham uživao u bogatom i mirnom Haranu? Odakle tako nešto? Je li to možda neka fiksna Abrahamova ideja? Gdje se on mogao sastati s Jahvom (Bogom), kad do tada nije imao niti najmanju ideju osobnoga Boga, on koji je po svom ocu vjerovao u mjesečevo božanstvo? I tko je uopće taj novi Bog? Da li je Abraham tražio neko novo božanstvo?

Pismo nam o tome ne govori ništa. Iznosi se samo činjenica da je zov Božji odjeknuo negdje u dubinama njegove nutrine i bio popraćen obećanjem: »Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličati i sam ćeš biti blagoslov.« I nastavlja Pismo: »Abraham se zaputi kako mu je Jahve rekao.«

Evo, u nekoliko rečenica iznesena je sva drama ostavljanja nečeg sigurnog

i prihvaćanja nečega samo po obećanju. Slika obrata u ljudskom životu odigrana pod tri vidika: poziv, obećanje, prihvaćanje.

Ne vjerujem da su te se posebno dojmili ovi navodi iz Biblije i vjerojatno ćeš se zapitati kakve to ima veze s Mirekom, s onim koji se još uvijek previja na bolesničkom krevetu u šok-sobi i prepušten na milost i nemilost ne znam koga?

Što ima Mirek s Abrahamom i Abraham s Mirekom?

Podimo za Abrahamom da vidimo što znači »izići iz zemlje svoje u krajeve što će ih (Bog) pokazati«.

Uzeo je sa sobom svoju ženu Saru, svoga bratića Lota, svoju služinčad, sve ono što su posjedovali i što su namakli te su krenuli u nepoznato. Sara je bila sterilna, Lot je imao svoje interese, jedna od sluškinja postala je kamenom spoticaja između Abrahama i njegove žene. Pratila ga je

glad, zbog koje je morao sići u Egipat da mu tamo bude oduzeta životna družica i odvedena na faraonov dvor jer se bojao priznati je svojom ženom pred Egipćanima. Mora stupiti u rat protiv nekoliko kraljeva da bi oslobodio svoga bratića Lota sa svom njegovom služinčadi. Svjedok je propasti Sodome i Gomore, za koje je posredovao kod Boga, i na koncu, i sam njegov Bog postavio ga je na tešku kušnju. Ono što je postalo najočitijim znakom da je Bog ispunio svoje obećanje (rođenje sina Izaka!) bilo je zastraženo kao žrtva.

Reći ćeš: »Evo što priprema Bog onima koji u njega vjeruju! Pa kakvog to ima uopće smisla, vjerovati nekome koji te izigrava? Od takvog Boga treba bježati, ne pristati ni na kakvu suradnju s njime. On je Bog koji uživa u ljudskoj krvi. Njemu je stalo do toga da Abraham žrtvuje ono što je sa žudnjom decenijama očekivao, svoga sina, svog jedinorođenca, svog Izaka, onoga kojeg je on ljubio! Pa ako Bog ima ikakve veze s Mirekom, onda se takvog Boga treba čuvati. To je Bog koji traži i zahtijeva patnju, traži i zahtijeva žrtvu, traži i zahtijeva odricanje, a malo daje, i kad dadne, hoće odmah natrag, kao da mu je žao što se smilovao...«

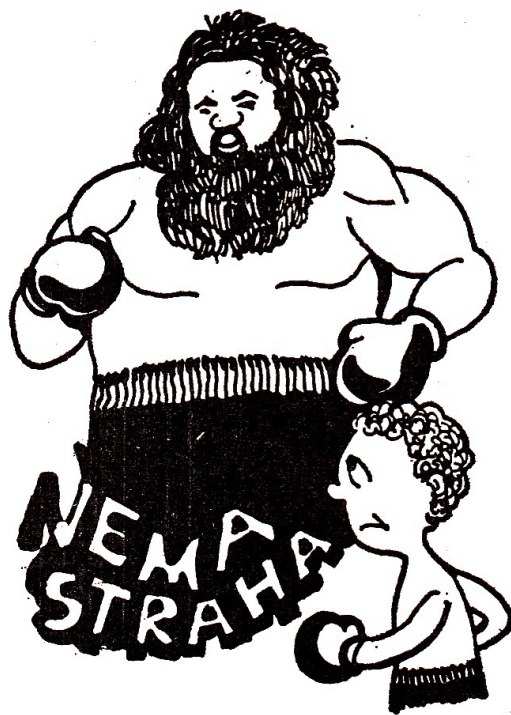
Polako, polako! Neću reći da u tvojim primjedbama nema istine, ali mi se čini da su ti sudovi preuranjeni. Moraš stvari sagledavati do kraja.

Istina je da se Nevidljivi objavljuje Abrahamu kao zahtjevni Bog, da traži gotovo nemoguće, ali Bog nikada ne traži a da u isto vrijeme i ne **obećava**. Muka koja se rađa iz kidanja s očinskim domom, s onim što je toliko priraslo uz ljudsko srce i što je postalo dio ljudskog bića, još je više povećano time da se mora krenuti ne u nešto što je čovjeku jasno, čije zakonitosti on već poznaje, već, naprotiv, treba krenuti u nešto što je samo obećanje od kojeg se strepi da ne bude »ludom vjerovanje«.

Ne zaboravi, ovdje **Bog** obećava. On je garancija obećanja koje Abra-

ham prihvaća u **vjeri** i nadi hodeći pred licem svoga Boga, dapače, stupa zajedno sa svojim Bogom prema obećanju. Božja riječ nije, prazna riječ. Ona čini ono što kazuje. Ne može Bog lagati. On zapravo sebe stavlja u svoju riječ i zbog toga ona postaje nužno učinkovita.

Božje obećanje Abrahamu sadrži troje: brojno potomstvo, zemlju obećanja i blagoslov. Obećanje potomstva za polunomada je nešto veliko, naročito ako se shvati istočnjački mentalitet, prema kojemu je potomak očit znak Božje naklonosti, njegove ljubavi. Abrahamov potomak bit će narod, i to »veliki narod«, poput »praha na zemlji«, poput »zvijezda na nebu«.

Zna se da je ovo proroštvo bilo izrečeno dok je Izrael bio još neobično malen, štoviše, neprimjetan i neznan za tadašnji svijet civilizacije, tehnike, znanosti i umjetnosti. Izrečeno je deset stoljeća prije pojave kršćanstva, šesnaest stoljeća prije pojave islama, a ipak tako je čudesno ostvareno. »Sinovi Abrahamovi«, baštinici njegove vjere, Ždovi, kršćani i muslimani, broje danas preko milijardu i po vjernika, gotovo polovicu svega čovječanstva.

Nikli su iz Abrahamove vjere, koja je bila jednostavna, predana, poslušna, a po kojoj se Abraham prepušta potpuno Bogu i njegovu vodstvu. On ostavlja sve, svaku ljudsku sigurnost i ljudsku nadu da pođe u nepoznato, čija se blistava budućnost može slutiti samo po **nadi**. Njegova žena Sara je nerotkinja i od nje, svoje najbliže životne družice, ne može očekivati ništa. Oslanja se samo na svoga Boga, na njegovu Riječ, koja postaje jedinim izvorom nade i garancije obećanja. Na nju se oslanja bez pridržaja.

Polazi spremno, kida sve što ga veže sa starim krajem, ostavlja u očinskom domu »kumire domaće«, koji mu po običaju zemlje daju pravo prvenstva na baštinu. Odriče se svega, kida sve veze sa svojom prošlošću, a ulazi u nešto novo, sasvim novo za njega i za njegova pokoljenja: novi život, nova povijest. On kreće u poslušnoj vjeri i »**protiv svake nade, oslanjajući se u Nadu povjerava, da postane ocem mnogih naroda**« (Rim 4, 18).

Kako treba shvatiti taj Božji poziv upućen Abrahamu i njegov odgovor na zov, tumači nam nadahnuti pisac poslanice Hebrejima: »**Vjerom pozvan, Abraham poslušna i zaputi se u kraj koji je imao primiti u baštinu, zaputi se ne znajući kamo ide. Vjerom se kao pridošlica naseli u obećanoj zemlji kao u tuđini, prebivajući pod šatorima s Izakom i Jakovom, subaštinicima istog obećanja, jer iščekivaše onaj utemeljeni Grad kojemu je graditelj i tvorac Bog**« (Hb 11 8—10).

U taj čin **vjere i nade** Abraham je sav uronjen, i sve što će naknadno doći — žrtva sina Hagare, Jišmaela, sina njegove vlastite žene Sare, Izaka — postaje jasno samo po svjetlu vjere i nade u Nepoznatoga. Po vjeri kojom je prihvatio Božji zov i po nadi po kojoj iščekuje ostvarenje Božjeg obećanja, Abraham postaje velik, otkriva se kao čovjek pravednik, karizmatik, prorok, Božji prijatelj, spreman

da uvijek hodi onamo kamo ga Nepoznati vodi.

Abraham je iznutra postao novi čovjek jer se sprijateljio s Bogom-Prijateljem, čiji će glas od sada vjerno odzvanjati u njegovoj duši, a sam će postati njegovim Vodičem kroz sve zgrade i nezgrade života što mu još preostaju.

Nije dakle Abrahama pratila samo nevolja nego i blagoslov. To se jasno vidi iz njegova života. I još više! On postaje izvorom blagostanja za sve narode. Sva plemena na zemlji postići će spasenje po njegovu Potomku!

I zato, kad Bog zove, koliko god zove na odricanje, još više izljuje svoj očinski blagoslov.

Abrahamov život može shvatiti samo onaj koji poput Abrahama prihvaća vlastito življenje uronjeno u vjeru i nadu. Mirekov slučaj postat će jasniji (ne kažem jasan!) samo onima koji ga budu pokušali gledati kroz svjetlo vjere, podržavano nadom; da Bog ne uživa u ljudskoj patnji, nego se pokazuje spasiteljem iz svake nevolje, pa i iz one Mirekove.

NA RAZMIŠLJANJE

Ne živi svatko svoj život u nadi. Toliko je onih koji su izgubili svaki smisao za bilo kakvu nadu, jer nisu shvatili da izvor nade ne može biti samo blagostanje, samo prestiž, samo novac; da izvor nade ne može biti vlastiti život, niti materijalna sigurnost. Ona ne nalazi svoje ishodište u našoj naravi ili u ljudskoj povijesti, niti u našim »herojskim« pothvatima, niti u našoj računici, niti u našim snovima.

Kršćanska nada nalazi svoje uporište u Bogu: on je rađa, on čini da ona raste, da se održava na životu, jer nada u biti jest ON SAM.

POSLUŠAJMO NJEGOVU RIJEČ

»**A sam Gospodin naš Isus Krist i Bog, Otac naš, koji nas uzljubi i koji nam po milosti dade trajno ohrabrenje i dobru nadu, neka ohrabri vaša**

srca i neka ih učvrsti u svakom dobru djelu i riječi« (2 sol 2, 16).

»A Bog nade napunio vas svakom radošću i mirom u vjeri da izobilujete u nadi snagom Duha Svetoga« (Rim 15, 13).

»Jer, čuli smo za vašu vjeru u Kristu Isusu i za ljubav koju gajite prema svima svetima poradi nade koja vam je pohranjena na nebesima« (Kol 1, 4—5).

ZA TEBE

Rečeno današnjim rječnikom, kakvo značenje imaju ti Pavlovi izražaji za tebe? (Dobro bi bilo da pročitaš cjelokupni kontekst u kojem su bili izrečeni!)

- + Imaju li ikakvo značenje za tebe?
- + O kakvoj se nadi radi?

VRIJEDNOSTI NADE

Ona je neobično važna krepost za tvoj mladenački život i ako je posjeduješ u neznatnom stanju, svakako bih ti savjetovao da misliš na nju, da je nastojiš steći, povećati, naći za nju mjesto u svom životu.

- + Ona je izvor radosti dok se bori sa životom.
- + Predznak je nečeg lijepog što još mora nastupiti.
- + Ona daje snagu da se može nadvladati ono što ti tvoja ograničena spoznaja predstavlja kao nesavladivo.
- + Ona ti pomaže otkriti Boga, kao prijatelja i Oca posvuda i uvijek, bilo da si veseo, bilo dok te nešto muči.
- + Daje ti energiju za svaki pothvat.
- + Razara moć kušnje i razočaranja.
- + Ona je Božji dar za one koji Boga ljube.

Možda će ti sada biti lakše shvatiti odakle crpe veliku snagu oni pravi kršćani koji nikad ne sustaju na svom putu prema sve dosljednijem i poštenijem životu i suživotu s drugima, unatoč neshvaćanju, odbijanju, neprihvatanju suradnje, nezahvalnosti za sva učinjena dobra.

GOVORI ANA FRANK

»Veliko je čudo što se nisam odrekla svih svojih nada koje izgledaju apsurdne i neostvarive. Čuvam ih još unatoč svemu jer nastavljam vjerovati u intimnu dobrotu čovjeka.«

GOSPODINE, TEBI HVALA

A sada ću ti pokušati odgovoriti na Mirekovu muku. Ne želim »filozofirati«, niti želim kazati da posjedujem ključeve svakog znanja.

Kaže se da je 'život najbolja škola'. Sučelit ćemo dva života potpuno identična po svojoj patnji. S jedne strane Mirekov, koji još nije našao odgovor na svoje stradanje, i mukotrpan život Lucije Scalfi, koja pokušava naći svjetlo odgovora u razgovoru sa svojim Gospodinom.

Lucija Scalfi, dvadesetgodišnja djevojka, posljednje od desetero djece, druga godina sociologije na sveučilištu u Trentu, nakon dvije godine boravka u milanskom centru za istraživanje raka, isprepletene strahovima i nadama, ugasila se poput dogorjele svijeće.

Mjesec dana prije svoje smrti napisala je: »Život je predivna stvar za svakog i za sve. Životinje, pa i biljke bore se da ga sačuvaju. Predivno je hodati u životu slijedeći zrake sunca, udisati ritam života lišća, govoriti sa životinjama, smijati se zvijezdama, raspravljati s mjesecom. Ali, još je ljepše gledati čovjeka u oči, nastojati shvatiti svemir koji se krije u njemu, pokazati mu da nije sam.«

Prije toga u trenutku potpune svijesti o zlu koje galopom juri naprijed, napisala je: »Važno je da nas smrt zateče žive. Gospodine; želim trčati, zaustaviti se tamo gdje mi se sviđa, kružiti slobodno putovima svoga života, skakati, letjeti, ustati dok svi sjede, zaustaviti se dok svi trče. Ne, ne u red, ne! Želim izvikivati svoju sreću, želim vikati, izvikivati protiv nepravde, pokvarenosti, trulosti. Želim drugačiji svijet, čisti svijet.«

Među njenim papirima nađena je i ova molitva, koja je izišla iz njenog pera i srca u jednom danu njene unutarnje borbe.

**»Molila sam te, Gospodine,
da mi daš snagu da uspijem
a Ti si me učinio slabom
da bih naučila slušati.
Molila sam Te zdravlje
da bi činila velike stvari,
ti si mi pripustio bolest
da bi činila bolje.
Molila sam te bogatstvo
da bi bila sretna,
na njeno mjesto dobila sam
siromaštvo
da budem mudra.
Tražila sam Te vlast
da bi me drugi cijenili
a dobila sam nejakost
da bi vapila za Tobom.
Tražila sam od Tebe prijateljstvo**

**da ne bih bila sama
a Ti si mi dao srce
da ljubim braću.
Tražila sam od Tebe sve ono
što bi moglo razveseliti moj život.
Ti si mi, naprotiv, dao život
da bih se radovala nad stvarima.**

**Nisam primila ništa
od onog što sam tražila
a dobila sam ono čemu sam se
nadala.**

**Unatoč svojim neizrečenim
molitvama
bila sam uslišana.
Od svih ljudi, sada sam
najbogatija.
Gospode, Tebi hvala.«**

(Iz Vita Trentina)

NADA SE MOŽE OSVOJITI

Ako je nada ona koja i mukotrpní život čini osmišljenim, onda je svaki čovjek treba tražiti i posjedovati, jer nema života bez stradanja. Nada se osvaja:

+ iz **ljubavi prema životu**, prema svakom obliku života, prema svakom očitovanju života, prema svakom trenutku u kojem se rađa i nastaje život. Iz nade se život želi, poštuje, stvara, razliježe. Nada nas uči da budemo gospodari stvari, a na službu braći. Ona nas uči da ljubimo život, da učinimo što možemo kako bi on rastao, kako bi se ostvarivao, kako bi se darivao. Život, to je čovjek u svoj svojoj veličini sa svom prirodom koja ga okružuje.

+ u **školi odvažnosti**, što znači darivati se drugima, nadvladavajući instinktivnu sklonost bilo kakvom egoizmu. Odvažnost znači sučeliti se s onima koji ne žele da ih diramo u njihovoj uspavanosti i nepokretnosti. Nada daje snagu da čovjek postane suodgovornim. Daje snagu da se može riskirati i vlastita sigurnost u traženju jedne stvarnosti, koja još uvijek nedostaje. Ona je izvor snage da se sučeli s mogućim promašajima, siromaštvom, odbačenošću.

+ vježbanjem u **strpljivosti**

Nemoj se zavaravati, nada nije znak slabosti, nego krepost jakih! Strpljivost umnožava nadu. Strpljivost ne anticipira stvarnost kojoj se nadamo, nego čuva njenu nadu i ljubomorno čuva stvar kojoj se nadamo.

Nada bez strpljivosti je mrtva, a kad jednom zavlada smrt nade, onda je zavladala totalna smrt!

Strpljivost podržava nadu iščekivanja. Nada nam kaže da treba poštivati trenutke i momente našeg života, ne forsirati ih, nego poštivati ih. Strpljivost znači poštivanje ritma vremena, čiji nismo mi gospodari. Strpljivost nije pasivno prihvaćanje. Ona je budnost, bdijenje, poticaj onome što raste.

ODGOVORI SAM

+ U sadašnjem tvom životu, u onome što sutra nadolazi, na koga obično oslanjaš svoju nadu i svoje pouzdanje?

+ Kakav je tvoj stav u kritičnim trenucima života?

+ Što sam sebi savjetuješ s obzirom na nadu? Osjećaš li na tome području potrebu da bi se trebalo »obratiti«?

MOLITVA

»Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje. Samo on je moja hrid i spasenje, utvrda moja; neću se pokolebati. Dokle ćete na bijednika nasrtati, obarat ga svi zajedno, ko zid ruševan il ogradu nagnutu? Urotiše se da me s visa mog obore, u laži uživaju; ustima blagoslivlju, a u srcu proklinju. Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu nada moja. Samo on je moja hrid i spasenje, utvrda moja, neću se pokolebati.«

(PS 62)

2. ugasnula nada

IZ NOVINSKIH KRONIKA

□ Posmrtna povorka nijemo je vijugala između čempresa na mirogojskom groblju. Jesenja kiša natapala je svježe grobove, a pokislo lišće lijepilo se za kožnate donove tihih prolaznika. Na čelu povorke nije bilo nikakva znaka. Nije se čula ni posmrtna pjesma ni plač. Izgledalo je sve skupa tako nijemo kao da je sudionicima zastala riječ u grlu i nisu imali što kazati. Nešto ih je nukalo da iskažu taj posljednji ljudski čin, ali bez ijedne riječi.

Grobari su instinktivno obavljali svoj posao. Polagano su gurali mrtvačka kolica na kojima je ležao lijes s tijelom tragično preminulog Pavla Eckera. Uzeo je veću dozu nego što je njegovo tijelo moglo podnijeti i tako je prekinuo nit svog petnaestogodišnjeg života. Tijelo su mu našli pod stubama gdje je uživao drogu. Ovaj put je njegov užitak bio koban. Zaspao je da se više nikad ne probudi.

»Pavao, rekao je jedan njegov prijatelj, okusio je samo mrvice života. Od ljudi je primao lažne odgovore. Vjerujem da mu je posljednji odgovor na njegovu muku i njegovo traženje dao Bog.«

Zahroptale su grude zemlje po njegovu lijesu i još jednom su ljudi pohranili svoj lažni osjećaj sućuti.

□ Dječak od trinaest i po godina, A. B., jedinac jedne doseljene obitelji oduzeo je sebi život. Pucao je sam sebi u srce.

Lucija Scalfi, dvadesetgodišnja djevojka, posljednje od desetero djece, druga godina sociologije na sveučilištu u Trentu, nakon dvije godine boravka u milanskom centru za istraživanje raka, isprepletene strahovima i nadama, ugasila se poput dogorjele svijeće.

Mjesec dana prije svoje smrti napisala je: »Život je predivna stvar za svakog i za sve. Životinje, pa i biljke bore se da ga sačuvaju. Predivno je hodati u životu slijedeći zrake sunca, udisati ritam života lišća, govoriti sa životinjama, smijati se zvijezdama, raspravljati s mjesecom. Ali, još je ljepše gledati čovjeka u oči, nastojati shvatiti svemir koji se krije u njemu, pokazati mu da nije sam.«

Prije toga u trenutku potpune svijesti o zlu koje galopom juri naprijed, napisala je: »Važno je da nas smrt zateče žive. Gospodine; želim trčati, zaustaviti se tamo gdje mi se sviđa, kružiti slobodno putovima svoga života, skakati, letjeti, ustati dok svi sjede, zaustaviti se dok svi trče. Ne, ne u red, ne! Želim izvikivati svoju sreću, želim vikati, izvikivati protiv nepravde, pokvarenosti, trulosti. Želim drugačiji svijet, čisti svijet.«

Među njenim papirima nađena je i ova molitva, koja je izišla iz njenog pera i srca u jednom danu njene unutarnje borbe.

**»Molila sam te, Gospodine,
da mi daš snagu da uspijem
a Ti si me učinio slabom
da bih naučila slušati.
Molila sam Te zdravlje
da bi činila velike stvari,
ti si mi pripustio bolest
da bi činila bolje.
Molila sam te bogatstvo
da bi bila sretna,
na njeno mjesto dobila sam
siromaštvo
da budem mudra.
Tražila sam Te vlast
da bi me drugi cijenili
a dobila sam nejakost
da bi vapila za Tobom.
Tražila sam od Tebe prijateljstvo**

**da ne bih bila sama
a Ti si mi dao srce
da ljubim braću.
Tražila sam od Tebe sve ono
što bi moglo razveseliti moj život.
Ti si mi, naprotiv, dao život
da bih se radovala nad stvarima.**

**Nisam primila ništa
od onog što sam tražila
a dobila sam ono čemu sam se
nadala.**

**Unatoč svojim neizrečenim
molitvama
bila sam uslišana.
Od svih ljudi, sada sam
najbogatija.
Gospode, Tebi hvala.«**

(Iz Vita Trentina)

NADA SE MOŽE OSVOJITI

Ako je nada ona koja i mukotrpní život čini osmišljenim, onda je svaki čovjek treba tražiti i posjedovati, jer nema života bez stradanja. Nada se osvaja:

+ iz **ljubavi prema životu**, prema svakom obliku života, prema svakom očitovanju života, prema svakom trenutku u kojem se rađa i nastaje život. Iz nade se život želi, poštuje, stvara, razliježe. Nada nas uči da budemo gospodari stvari, a na službu braći. Ona nas uči da ljubimo život, da učinimo što možemo kako bi on rastao, kako bi se ostvarivao, kako bi se darivao. Život, to je čovjek u svoj svojoj veličini sa svom prirodom koja ga okružuje.

+ u **školi odvažnosti**, što znači darivati se drugima, nadvladavajući instinktivnu sklonost bilo kakvom egoizmu. Odvažnost znači sučeliti se s onima koji ne žele da ih diramo u njihovoj uspavanosti i nepokretnosti. Nada daje snagu da čovjek postane suodgovornim. Daje snagu da se može riskirati i vlastita sigurnost u traženju jedne stvarnosti, koja još uvijek nedostaje. Ona je izvor snage da se sučeli s mogućim promašajima, siromaštvom, odbačenošću.

+ vježbanjem u **strpljivosti**

Nemoj se zavaravati, nada nije znak slabosti, nego krepost jakih! Strpljivost umnožava nadu. Strpljivost ne anticipira stvarnost kojoj se nadamo, nego čuva njenu nadu i ljubomorno čuva stvar kojoj se nadamo.

Nada bez strpljivosti je mrtva, a kad jednom zavlada smrt nade, onda je zavladala totalna smrt!

Strpljivost podržava nadu iščekivanja. Nada nam kaže da treba poštivati trenutke i momente našeg života, ne forsirati ih, nego poštivati ih. Strpljivost znači poštivanje ritma vremena, čiji nismo mi gospodari. Strpljivost nije pasivno prihvaćanje. Ona je budnost, bdijenje, poticaj onome što raste.

ODGOVORI SAM

+ U sadašnjem tvom životu, u onome što sutra nadolazi, na koga obično oslanjaš svoju nadu i svoje pouzdanje?

+ Kakav je tvoj stav u kritičnim trenucima života?

+ Što sam sebi savjetuješ s obzirom na nadu? Osjećaš li na tome području potrebu da bi se trebalo »obratiti«?

MOLITVA

»Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje. Samo on je moja hrid i spasenje, utvrda moja; neću se pokolebati. Dokle ćete na bijednika nasrtati, obarat ga svi zajedno, ko zid ruševan il ogradu nagnutu? Urotiše se da me s visa mog obore, u laži uživaju; ustima blagoslivlju, a u srcu proklinju. Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu nada moja. Samo on je moja hrid i spasenje, utvrda moja, neću se pokolebati.«

(PS 62)

2. ugasnula nada

IZ NOVINSKIH KRONIKA

□ Posmrtna povorka nijemo je vijugala između čempresa na mirogojskom groblju. Jesenja kiša natapala je svježe grobove, a pokislo lišće lijepilo se za kožnate donove tih prolaznika. Na čelu povorke nije bilo nikakva znaka. Nije se čula ni posmrtna pjesma ni plač. Izgledalo je sve skupa tako nijemo kao da je sudionicima zastala riječ u grlu i nisu imali što kazati. Nešto ih je nukalo da iskažu taj posljednji ljudski čin, ali bez ijedne riječi.

Grobari su instinktivno obavljali svoj posao. Polagano su gurali mrtvačka kolica na kojima je ležao lijes s tijelom tragično preminulog Pavla Eckera. Uzeo je veću dozu nego što je njegovo tijelo moglo podnijeti i tako je prekinuo nit svog petnaestogodišnjeg života. Tijelo su mu našli pod stubama gdje je uživao drogu. Ovaj put je njegov užitak bio koban. Zaspao je da se više nikad ne probudi.

»Pavao, rekao je jedan njegov prijatelj, okusio je samo mrvice života. Od ljudi je primao lažne odgovore. Vjerujem da mu je posljednji odgovor na njegovu muku i njegovo traženje dao Bog.«

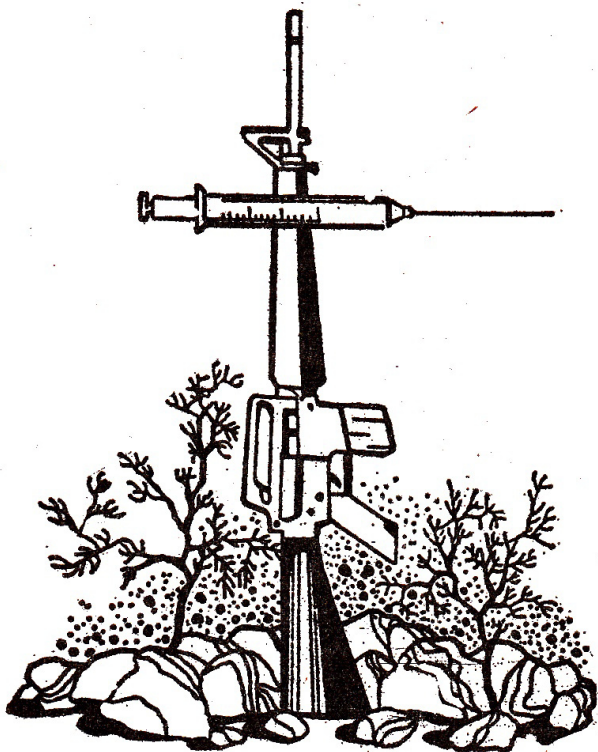
Zahroptale su grude zemlje po njegovu lijesu i još jednom su ljudi po hranili svoj lažni osjećaj sućuti.

□ Dječak od trinaest i po godina, A. B., jedinac jedne doseljene obitelji oduzeo je sebi život. Pucao je sam sebi u srce.

Zatvorio iza sebe vrata, povukao je još zasun, uzeo je očev revolver, povukao obarač i tako si dokončao život. Istrgani list iz bilježnice, koji su našli na stolu zajedno s trofejima koje je u natjecanjima osvajao, otkrio je tajnu njegova samoubojstva.

»Ne okrivljujte nikoga za ovo moje djelo. Provodio sam ružan život, nedostojan mojih roditelja. Zbogom zauvijek. Zbogom mama, zbogom tata, nije to zbogom, to je doviđenja, do viđenja na drugoj strani, ako prispijem tamo.«

Živahni i osjećajni mladić, kojega je voljela i cijenila poštena, zdrava, tradicionalna obitelj. Dvoje roditelja živjeli su za svoje dijete. U muci su privređivali kruh samo da njemu bude kasnije ljepše. Dječak je to znao, divio se svojim roditeljima, poštivao ih je. U školi je doživio potpun neuspjeh. Kad se ponovo pojavi na početku nove školske godine, njegovi kolege su ušli u sedmi razred, a on je ostao u šestom. Mislio je na svu muku koju su uložili njegovi roditelji tokom prošle godine. Shvatio je da je

proigrao njihov znoj i svu onu ljubav koju su mu iskazivali. Došao mu je mrak na oči. Gorčina mu je stegla grlo. Dječak je popustio mislima prošlosti što su neobuzdano navaljivale i zatirale svaku nadu u bolju budućnost, koja je mogla izbrisati prošlost.

Srušio se pod apsurdnim hicem metka uz sjetno »doviđenja na drugoj strani«, jedinoj nadi koja je uranjala u suton...

NA RAZMIŠLJANJE

Da li si ikada razmišljao o tome odakle život? Površni se zadovoljavaju time da kažu da su im život darovali roditelji. A što je s onim bračnim drugovima, koji tako čeznu za pokoljenjem, kao Abraham i Sara, a nikako ga ne mogu dobiti? Zbog toga vrlo često nastaju nepodnošljivosti, svađe, razdori i na koncu rastave brakova koji su na početku izgledali idealni.

Treba jedno shvatiti: život je dar i nad njim ima vlast samo onaj koji nam ga je darovao.

Počeli smo živjeti prije nego što smo se mogli opredijeliti za život. Zašto? Kršćanski je odgovor: jer te Bog želio od vječnosti. Oduvijek nas je Bog prvi uzljubio i iz toga kuta treba gledati na život:

- + kao na potpuno nezasluženo dar;
- + u životu treba otkrivati plan koji Bog ima s nama, a čije obrise otkrivamo u svom svakodnevnom življenju;
- + život je iščekivanje da se ispuni oslobođenje za puni i obilati život u Ocu, stoga treba živjeti svako životno iskustvo s ovom nadom.

To je razlog zbog čega treba da svaki tvoj čin bude usmjeren prema životu i nema tu mjesta za drogu, samoubojstvo, za razočaranje ili za razuzdanost... Ne zato jer je to »zabranjeno«, nego zato jer je to apsurdno!

POSLUŠAJMO NJEGOVU RIJEČ

»Radujte se u Gospodinu uvijek! Ponavljam: radujte se! Blagost vaša neka je znana svim ljudima! Gospodin je blizu! Ne budite zabrinuti ni za što, nego u svemu — molitvom i prošnjom, sa zahvaljivanjem — očitujte svoje molbe Bogu. I mir Božji koji je iznad svakog razuma čuvat će srca vaša i vaše misli u Kristu Isusu« (Fli 4, 4—7).

»Smatram, uistinu: sve patnje sadašnjega vremena nisu ništa prema budućoj slavi koja se ima očitovati u nama. Doista, stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljene sinova Božjih: stvorenje je, uistinu, podvrgnuto ispraznosti — ne po svojoj volji, nego zbog onoga koji ga podvrgnu — ali u nadi. Jer, i stvorenje će se osloboditi robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje. Jer, znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u porođajnim bolima sve do sada« (Rim 8, 18—22).

»Gledajte koliku nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo i jesmo. A svijet nas ne poznaje zato što ne poznaje njega. Ljubljeni, sad smo djeca Božja, i još se ne očitova što ćemo biti. Znamo: kad se očituje, bit ćemo njemu slični jer vidiet ćemo ga kao što jest« (1 Iv. 3, 1—2).

»Zato vam kažem: Ne budite zabrinuti za život svoj: što ćete jesti, što piti ni za tijelo svoje: u što ćete se obući. Zar život nije vrijedniji od jela i tijelo od odijela?«

»Pogledajte ptice nebeske! Ne siću, ne žanju niti sabiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš nebeski Otac. Zar niste vi vredniji od njih? A tko od vas zabrinutošću može svome stasu dodati jedan lakat? I za odijelo što ste zabrinuti? Promotrite poljske lilijske, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih. Pa ako travu poljsku, koja danas jest, a sutra se u peć baca,

Bog tako odijeva, neće li još više vas, malovjerni?«

»Nemojte, dakle, zabrinuto govoriti: 'Što ćemo jesti?' ili 'Što ćemo piti?' ili 'U što ćemo se obući?' Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo nadodati. Ne budite, dakle, zabrinuti za sutra. Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova« (Mt 6, 25—34).

ODGOVORI SAM

Život nosi sa sobom kojekakve situacije. Neke ga direktno i brutalno napadaju nastojeći da ga pod svaku cijenu unište. Međutim, postoje i one podmukle koje ga razaraju lagano i neprimjetno.

Znaš li koje su to?

+ Ima li apsurdnih stavova s obzirom na život, naročito ako se na nj gleda kroz plan Božje providnosti?

+ Što tebi osobno kažu gore navedeni citati iz Biblije?

+ Možeš li u njima otkriti stavove koji vrijede za svakog čovjeka, bez obzira na vjersko opredjeljenje?

+ Zrači li iz njih poziv na sputanost ili oslobođenje?

ČOVJEK JE TAJNA

Mnogi su zahvatili u čovjeka da ga odgonetnu. Htjeli su uhvatiti konce njegova unutarnjeg života i prema

njima proricati što se zbivalo i što će se zbiti u budućnosti, ali, nažalost, čovjek se ne osvaja lako. Pa ni sami sobom ne možemo zagospodariti.

U našem životu postoje mehanizmi koji najednom zakažu, negdje popuste, uzburka se duševni život, a često put ne znamo ni zbog čega. Samo konstatiramo: nervozan sam, ljut sam, tjeskoban sam, potišten sam, bojim se.

Treba znati prihvatiti takvog čovjeka. Znati postaviti brane da depresija ne bi zavladała cjelokupnom osobnošću i odvukla život u ćor-sokak.

Stoga je bitno odgajati se za **ljubav i razumijevanje**, ono pravo, zdravo, otvoreno. Treba biti jednostavan, znati uživati u malome. Diviti se zalazu sunca, otkrivati ljepotu u osmijehu, znati postupati fino s drugim, znati njegovati prijateljstvo, ljubav koja nije nagnuta samo na sebe, koja nadilazi samo ono vidljivo, koja se raduje drugom, koja zna uživati i zahvaljivati za mirnoću poslije bure. Koja zna kazati »sutra je već drugi dan«!

Nema zla koje se ne bi moglo zaliječiti. Potrebno je u to vjerovati. I slabost ima svoju pozitivnu stranu. Nadvladavajući nju, čovjek jača, postaje »karakter«, ne traži izlaz u bijegu. On nalazi spas svome životu time što ga svega usmjeruje prema naprijed, u susret ONOMU koji ima doći.

SVJEDOČANSTVA NAŠEG VREMENA

»Mladić sam. Imam dvadeset godina, emigrirao sam u Englesku jer je Majka Domovina pretrpana. Proveo sam svoju mladost u jednom dobrom internatu. Sa 17 godina ušao sam u vojnu školu, i uskoro mi je država rekla da sam »zreo«. Upisao sam se na Vojnu akademiju. Htio sam pomoći vojsci, živjeti njihov život, pun problema. Na koncu mi je to sve bilo uskraćeno i u posljednjem natječaju izostavili su me... Pao sam u stadij crne depresije. Punih petnaest dana hodao sam potpuno razočaran.

Jednog dana odlučih krenuti u Englesku. Tražio sam novi život. Ostavio sam sve: roditelje, kuću, prijatelje. Krenuo sam bez ičega. Proveo sam mjesec totalne bijede, osamljenosti, mukle tišine, borbe na život i smrt... Progonilo me »sutra«: kud ću, kako ću, gdje ću?...

Ni sam ne znam kako, najvjerojatnije bio je to slučaj, pale su mi na pamet Isusove riječi: »Pogledajte ptice nebeske, ne siju, ne žanju... a ipak žive. Mislite dakle da se Otac moj ne brine za vas koji ste njegovi sinovi?«

Dobio sam neku čudnu volju, borio sam se, dobro sam se borio i, evo, pobedio sam. Ponosan sam na sebe samoga.«

(Iz Dimensioni Nuove)

GOVORI ANA FRANK

Govoreći iskreno, ne mogu shvatiti kako netko može kazati: »slab sam« i ostati slab. Kad već znaš, zašto ne radiš protiv toga? Zašto ne učvršćuješ vlastitu karakternost?

Ovo je odgovor: »jer suprotno je lakše«. Mučila sam se puno godina da pronađem djelotvoran lijek za tu okrutnu i strašnu riječ: »lako«.

Što bi trebalo raditi da (Petar) shvati da će ga ono što mu izgleda »lako« strovaliti u provaliju, gdje nema više ni prijatelja, ni podrške, niti išta lijepog, provalija iz koje je gotovo nemoguće izići van?»

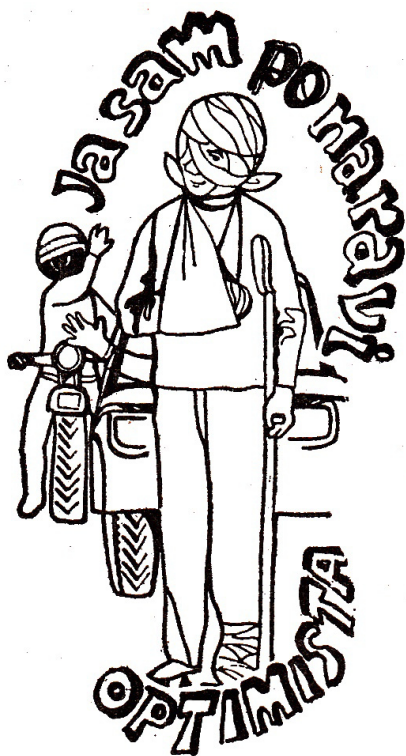
GENERAL MAC ARTHUR

»Ne postajemo stari time što smo proživjeli određeni broj godina, postajemo stari jer napuštamo svoje ideale. Godine naboravaju kožu, napuštanje ideala smežurava dušu. Brige, strahovi, sumnje, razočaranja, neprijatelji su koji polako, ali sigurno naginju naša tijela prema zemlji i od nas stvaraju prah prije nego što umremo. Mlad je onaj koji se zna čuditi i diviti. On pita poput nezasićenog dječčića: »A poslije, a nakon toga?« Sučeljuje se s događajima i nalazi svoje veselje u igri života. Ostatak ćete mladi sve dok budete prihvaćali lijepo, dobro, veliko. Osjetljivo na ljudsku poruku, poruku prirode, Božju poruku... Ako jednog dana osjetite da je pesimizam nagrizao vašu dušu, da vas zaposjeda cinizam, neka Bog ima milosrđa s vašom dušom — ostarjeli ste«.

NAPRAVIMO SINTEZU

Nada je dar koji treba zaslužiti i koji treba izmoliti. Do nje se dolazi:

- + odgajajući se u optimizmu
- + odbacujući napast depresije
- + otkrivajući da u svijetu nije sve crno; postoji mnogo dobra, možda skrivenog, ali ipak ono postoji
- + shvativši da uz staro u kojem je njava život rađa se svježina novog — dječjeg lica.
- + shvativši da u prirodi sve ima svoj »zato«: žuti list koji pada; obila-

te jesenske kiše; žaba koja krekeće u močvari; zvijezda; sunce koje raspršava svoju svjetlost po svemiru; kamenje koje se ljeska na obali rijeke...

+ uočivši da imamo mozak koji misli, srce koje ljubi, tijelo koje osjeća...

+ vičući iz dubine srca »Oče«, da nam radost srce ispuni...

+ izgrađujući dan za danom **pouzdanje u sebe:**

- jer značimo više »nego ljljani u polju ili ptice u zraku«

- jer nam je Gospodin povjerio mrvicu povijesti koja priprema konačno kraljevstvo mira sloge i razumijevanja

- jer smo potrebni nekome koji čeka na nas, kojega treba otkriti

- jer ako je istina da znamo mrziti, još je više istina da možemo ljubiti

- jer i Bog ima pouzdanja u nas

- jer smo mladi, živahni, inteligentni

- jer...

ODGOVORI SAM

+ Biti optimist znači biti i realist. Možeš li naći svoje mjesto u tim stavovima?

+ Kad promatraš svoj svakodnevni život, znaš li u njemu pronaći razloge zbog kojih možeš od srca zahvaliti svome Stvoritelju ili samo tražiš uvijek nešto novo, uvijek nešto više, te nikad nisi zadovoljan?

+ Je li Gospodin za tebe izvor mirnoće i garancija da ćeš uspjeti ili ti Bog smeta na putu osvajanja slobode?

+ Znaš li se radovati sitnim stvarima?

Pokušaj sam stvoriti molitvu kojom ćeš zahvaliti Bogu za sve ono što ti je dao i što ti svakodnevno daje, naročito za nadu koja ti omogućuje lijep život unatoč njegovim poteškoćama.

PJESMA

**O dušo moja, zapjevaj
jer svoju sreću naš'o sam:
sva sreća to je dobri Bog.
On čini sretnim život moj!**

**Kad sretnem Boga svog,
ko ranog jutra zov,
toplinom srca svog
On liječi moju bol.
O dušo moja ...**

**Kad sunce sreće sja i žari život moj,
još veća ljubav vri iz srca Spasa mog.
O dušo moja ...**

**U borbi životnoj, u mrkloj tami toj,
tek jedno svjetlo sja: u srcu Boga
mog.**

O dušo moja ...

**Dobrote tvoje čar i srca tvoga žar,
k'o zvijezda sja i k tebi vodi nas.
O dušo moja ...**

3. nada protiv klonulosti

Ovo vjerojatno još nisi čuo. Dogodilo se to u glavnom gradu talijanske pokrajine Pijemont — Torinu, 4. travnja 1974. Kardinal i nadbiskup Torina mons. Michele Pellegrino zaredio je mladića u 19. godini Cezara Bisognia za svećenika.

Talijanske novine su donijele tu vijest uz različite komentare. Jedni su se čudili, drugi su davali za pravo Papi, koji je dodijelio posebnu dispensu za taj slučaj. Treći su kritizirali takvu odluku.

Cezarova povijest je jednostavna i dirljiva. Skroman i dobroćudan mladić, pun života i mladenačkog poleta. Prijateljevao je s vlč. Pinom. U njemu je otkrio ideal svoga života. Izgledalo mu je da je vlč. Pino pravi svećenik. Prijateljujući s njim, i sam je osjetio da ga Gospodin zove da bude navjesticitelj najveće tajne ljubavi, da radi s mladima, da tješi bolesne, da svjedoči Kristova obećanja svojim prijateljima s ulice. Sanjao je mladi Cezar i kombinirao u svojoj glavi kako će to ipak jednog dana doći. Nada mu je napunjala srce, oči su mu bile uprte u budućnost. Zbog toga se najozbiljnije dao na posao, bacio se u knjige, studirao, proučavao, da bi sutra bio sposoban rješavati uz Božju pomoć svu onu muku koju mu je pripremila Providnost. Da s mladima bude mlad, da starce mogne razumjeti, da djeci bude vođa. Kolege su ga već poštivale i gledale su u njemu izabranika. Cezar je i sam vjerovao u to da je izabran od Gospodina.

Ipak se jednog dana našao pred liječnikom. Osjetio je neke bolove u koljenu. Mislio je — sitnica. Vjerojatno negdje na igralištu navučena reuma. Dobra masaža i sve će biti OK. Ali radiografija je otkrila veo hladne drame: osteosarcoma! Komplicirana riječ, koja znači: rak kostiju!

Svršeno je! — pomislio je Cezar. Svi su snovi pali u vodu, sva nadanja samo su iluzija.

Svršeno je, nikada neću biti svećenik!... A onda je ponovo u njegovu mladenačkom srcu proključala nada. Ipak se to može nadvladati, ipak ću jednog dana primiti na sebe svećenički red. Povukao se u svoju rodnu kuću, herojski je podnosio bol i u isto vrijeme studirao teologiju.

»Želim samo jedno: postati svećenik!« — ponavljao je svojim roditeljima, braći, prijateljima... Nemoguća želja, mislili su oni.

Tako je Cezar započeo bitku na dva fronta u isto vrijeme. S jedne strane bolest, koja je narušavala ionako slabunjavo tijelo, a s druge strane klonulost, koja je htjela pod svaku cijenu ugasiti i najmanji tračak nade da se ideali unatoč svemu mogu ostvariti. Shvatio je da će izgubiti boj na ratištu života, pa je odlučio zato bojovati na ratištu zvanja.

I pobijedio je. Kad je torinski kardinal Pellegrino shvatio da Cezar neće doživjeti najmlađu dob koja je potrebna za svećeničko ređenje (25 godina!), zatražio je od Pape dopuštenje da podijeli sveti Red mladiću koji je tek izišao iz adolescentne dobi. Dopuštenje je stiglo odmah uz Papiinu čestitku: »Prinesi Cezaru moje najljepše želje!«

Zaplakao je Cezar od uzbuđenja, a s njim i njegovi najbliži prijatelji.

4. travnja, u jednostavnoj i skromnoj kući, kardinal Pellegrino, obučen u svečano pontifikalno ruho, položio je na njega ruke. Cezar je postao svećenik. Maleni prostor ispunio je pljesak isprekidan jecajima grupe najbližih prijatelja. Znao se hrabro suprotstaviti svemu onome što je kosilo njegove najintimnije nade, i... pobijedio je!

A njegov grob, vječito pokriven svježim cvijećem, osmjech je svima onima koji se znaju nadati protiv svake nade.

RAZMISLIMO

Koliko je bespotrebne muke u našem životu! Znamo založiti najbolji dio samih sebe da postignemo nešto što smo si zabili u glavu. Nailazimo na teškoće, na nemoguće situacije, na zapreke, koje nam izgledaju vječne... Ali treba shvatiti i ovo: naši ideali ne odgovaraju uvijek Božjem planu. Zato je važno, kad se već jednom uputimo, da znamo promijeniti i smjer, biti spremni da sagledamo i druge mogućnosti koje je Gospodin stavio pred nas, da ih uočimo i zavolimo.

Zbog svoje vlastite sigurnosti čovjek treba da ostavi veliki prostor Bogu u svome životu, mora dopustiti da ga On zahvati i povede.

Pa ni same teškoće koje nas koče ne moraju uvijek označavati protivnost Božje volje našim namjerama. One mogu biti prilika da zrelije sagledamo poduzeto planiranje života, da bismo ga spoznali u svom njegovu

bogatstvu. Te iste teškoće mogu biti znak Božje milosti i naklonosti.

Budemo li se znali služiti nadom kao darom Božjim koji nam je stavljen na raspolaganje da prebrodimo zapreke koje su se ispriječile na putu našeg dozrijevanja, ta će ista nada tražiti od nas da znamo »stisnuti zube« i odvažno nastaviti. Znati zauzeti stav odvažne ustrajnosti i pouzdanja u Boga, koji nikad ne prepušta čovjeka samom sebi, već je očit znak da smo na pravom putu.

POSLUŠAJMO RIJEČ GOSPODINOVU

»Dok se jednom oko njega narod gurao da čuje riječ Božju, stajaše on pokraj Genezaretskog jezera. Spazi dvije lađe gdje stoje uz obalu; ribari su bili izašli iz njih i ispirali mreže. Uđe u jednu od tih lađa; bila je Šimunova, pa ga zamoli da otisne od kraja. Sjedne te iz lađe poučavaše mnoštvo. Kada dovrši pouku, reče Šimunu: »Izvezi na pučinu, i bacite mreže za lov.« Odgovori Šimun: »Učitelju, svu noć

smo se trudili i ništa ne ulovismo, ali na tvoju riječ bacit ću mreže.« Učiniše tako te uhvatiše veoma mnogo riba; mreže im se gotovo razdirale.«
(Lk 5, 1—6)

»Doista, sada gledamo kroz zrcalo, u zagonetki, a tada — licem u lice! Sada spoznajem djelomično, a tada ću spoznati savršeno, kao što sam i spoznat!«
(1 Kor 13, 12)

»Nećemo da budete u neznanju, braćo, glede onih koji su usnuli, da ne tugujete kao drugi koji nemaju nade. Bdijte, budite čvrsti u vjeri, radite muški i budite jaki« (usp. 1 Sol 4,13; 5,6; 1 Kor 16,13).

»Po njemu, u vjeri, imamo i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se nadom slave Božje. I ne samo to! Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nada pak ne postiduje.«
(Rim 5, 2—5)

ODGOVORI SAM

- + U pojedinim teškim životnim situacijama, što za tebe znači nadati se?
- + Tko daje snagu tvojoj nadi i kako se očituje ta snaga?
- + Koji razlozi navode tebe kršćanina da se nadaš unatoč svemu?
- + Koju poruku, za tebe, nose gore navedeni citati iz Svetog pisma?

I ZATO

- Nada nije pobijeđen ponos.
- + Ona je sposobnost da se čovjek prhvati unatoč svojih ograničenosti, slaboća i krhkosti koje nalaze svoj izvor u samoj našoj naravi.
 - + Ona je snaga koja se protivi svakom našem obeshrabrenju i malodušnosti.
 - + Ona je mudrost koja zna čitati

i u nelagodnim stavovima prisutnost Boga koji nas ljubi i kroz križ nam iskazuje svoju dobrotu.

+ Ona je vjera u vlastite ideale i sigurnost da je Bog s nama.

+ Ona je snaga koja nam dopušta da svoje ideale usporedimo s Božjim planom.

+ Ona je energija koja nam pomaže da nadvladamo svakidašnje događaje i zagospodarimo njima, a ne oni nama.

+ Ona je snaga koja ima pravo »oneraspoločiti« nas i druge.

LUCIJAN QUERINO PIŠE

»... Krist je najuzvišenija perspektiva moje budućnosti, budućnosti koja nije ispunjena prijetnjama, nego otvorena istinitim nadanjima u bolje promjene. Put koji nam pokazuje Krist

ne sastoji se u seriji riječi ili nestvarnih obećanja, nego se sastoji u konstantnom zalaganju iz ljubavi. Možda bi bilo udobnije da nas uspavaju naše dobre nakane, da se povučemo u osrednjost naše prošlosti ili u vlastiti egoizam, ali tko tako misli neka ne naziva Krista svojim učiteljem...«

ALEN

»... Svaki dan mi je sve jasnije: ako bi Bog manjkao u mom životu, moj posao, moja nastojanja, moji ideali, bili bi šuplji, prazni i bez ikakve svrhe; pa i sam život bio bi besmislen...

Ne usudim se skočiti u prazno, možda jer sam ohol, možda jer sve želim postići svojim vlastitim, ljudskim snagama, dok bi vjerojatno trebao ostaviti nešto i za Njega.

... Tako se obeshrabrujem, polako padam u kompromis; ali, srećom, to traje samo kratko jer On je onaj koji me stalno izaziva i zato sam nezadovoljan životom koji živim. Kršćanin ne smije živjeti život kompromisa i zato se baca neprestano u borbu da bi postigao NJEGA.«

MIHOVIL

»... Želio bih uzviknuti svima onima mladićima koji osjećaju razočaranje u životu samo zato jer još uvijek nisu pronašli pravi put.

Ako ostaneš po strani, sam za sebe, tako da nikome ne smetaš, egoista si; moraš otkriti što znači u punini živjeti da bi mogao živjeti trenutke potpune sreće.

Pomogni drugome pa ćeš se i sam ostvariti, a ostvarujući svoje ideale, otkrit ćeš novi i ljepši način postojanja. Moraš se osjećati sretnim kad ti netko smeta dok pruža praznu ruku da je ti ispuniš srećom.

Zapamti, najžalosniji trenutak za tebe bit će kad osjetiš da si po strani, sam, da te nitko ne smeta!«

(Iz **Dimensioni Nuove**)

MOLITVA ROBERTA KENNEDYJA

Bože, puštam se u tvoje ruke.
Okreći i vrti ovu glinu
kao što kipar okreće svoju figuru.
Daj joj oblik, a onda je razbij,
ako hoćeš...

Pitaj, naređuj
»što moram raditi,
što ne smijem raditi?«
Podignut, ponižen, progonjen,
neshvaćen, oklevetan, utješeno,
ožalošćen, nesposoban za bilo što,
ne preostaje mi drugo, nego
da kažem

po primjeru Tvoje Majke:
»Neka mi bude po tvojoj riječi.«
Daj mi, uzvišenu ljubav
ljubav Križa,
ne herojske križeve
koji bi mogli hraniti ljubav prema
meni samom,
nego one banalne križeve koje na
žalost
nosim s osjećajem odvratnosti... one
koji se sreću svaki dan
u kontradikcijama,
u mucu, u neuspjehu,
u lažnim sudovima, u hladnoći,
u odbacivanju i obezvredivanju
drugih,

kateheze

u bolesti i klonulosti tijela,
u mraku duha
i u tišini i suhoći srca.
A onda ćeš samo ti znati da te ljubim,
pa makar to ja i ne shvatio,
to mi je dosta.

NAPRAVIMO SINTEZU

Nada je krepost koju treba zaslužiti i u isto vrijeme izmoliti. Dakle, postoje dva elementa: ljudski, koji zaslužuje i božanski, koji dariva. Ona se može steći:

Brižno radeći na planiranju svoga života:

- + da ga otkrijem i upoznam u svojoj njegovoj šarolikosti;
- + da znam otkriti samoga sebe i da se odgajam za dosljednost;
- + da tražim i prihvaćam savjet od mudrijeg;
- + da prihvaćam činjenice, a izbjegavam sanjarenje;
- + da se znam ogledati u Kristu;
- + da znam tražiti i otkrivati njegovu volju;

+ razgovarajući s Kristom kroz molitvu i razmišljanje;

+ slušajući NJEGA, koji nam govori kroz evanđelje i odgovara na naše upite.

Da spremno **PRIHVAĆAM** svagdašnje nevolje

+ ne stvarajući od svakog sukoba dramu;

+ znajući se podići poslije pada;

+ imajući snage da počnem od početka;

+ znajući plivati protiv struje

+ imajući odvažnosti da se suprotstavim konformizmu;

+ ne svodeći život na komotnost;

+ znajući u životu otkriti pozitivno i ne plaćući nad negativnim;

+ vjerujući u svoje mogućnosti — realno.

ODGOVORI SAM

• Nema ideala koji ne bi bio zahtjevan. Poznaješ li zahtjeve svojih ideala?

• U planiranju svoga života koje si mjesto dao Kristu?

• Kakav je tvoj stav s obzirom na poteškoće koje potječu od tebe, od tvojih prijatelja?

• Imaš li svoje »ja« ili si konformist?

MOLITVA

Gospodine, slažem se s tvojom voljom.

Želim se s njome slagati.

Pomozi mi! Sam to ne mogu.

Nijem sam i tup u samome sebi.

Nekad nisam u stanju

ni da ti govorim.

Znam da me slušaš,

a ipak ne znam zašto moram govoriti.

Znam da me vodiš,

ali ne znam puta.

Znam da si ti odredio moju sudbinu,

a ipak je ne mogu prihvatiti.

Znam da mi ti dušu dižeš i nosiš,

a ipak tonem u svojim teškim mislima.

Znam da je moja volja jedno

s tvojom,

a opet se ne mogu osloboditi straha.

Znam da mi ti daješ slobodu,

a ipak živim u tamnici.

Znam da je tvoj vozni red drukčiji od moga,

a ipak nemam strpljivosti.

U meni je praznina. Ponavljam riječi koje sam nekad prije shvaćao.

Govori mi opet da te čujem.

Pređa mnom je tvoj znak — križ.

Znam da sam ti najbliže

kad sam u tjeskobi.

Znam da me držiš i kad padam.

Ne, Gospodine, za to ne znam. Ja to vjerujem.

Želim to vjerovati.

Unatoč svemu. Pomozi mi.

(Jörg Zink, Kako danas moliti)

4. on je naša nada

Sumorno nebo kovitlalo je oblake u svom krilu. Pokatkad bi provirilo sramežljivo sunce, a onda bi ga prkos tromog oblaka brzo sakrio. Čempresi su žalopojno propuštali vjetar kroz svoje grane, a trava je klimala glavom na svaki njegov nalet. Ptice su umuknule, polja utihnula, a trojica razočaranih nijemo su kročila naprijed. Premda nijedan od njih nije izustio niti jednu riječ, ipak su sva trojica isto mislili i isto osjećali.

Zašto je moralo biti tako? Kao da se nije moglo i drukčije svršiti. Nije li nam obećao da je on Put, ISTINA i Život, a sada ga nema da nam pokaže put, istina je sahranjena, Život će se i nadalje gasiti.

Sve smo ostavili svoje, sve. Ženu, djecu, zemlju, zanimanje jer nam je obećao da ćemo stostruko primiti od svega onoga što smo ostavili. A eto, sada naše nade nisu ispunjene, njegova obećanja nisu bila istinita. Mislili smo da mu nitko ne može ništa, a on je osuđen, pribijen na križ, umro je. Nema ga više. Doduše, nešto, pričaju žene, to su obične ženske brbljarije: »Što se babi htilo, to se babi snilo.«

Prošla su tri dana od razapinjanja, Krist se nije pojavljivao. Tolika obećanja, tolike ugasnule nade. Sada su se mogli vratiti svojim kućama i nastaviti tamo gdje su prekinuli. Sve je ostalo samo jedna uspomena i ništa više ...

Najednom im se pridružio jedan mladić. Izgledao je da je bio sam i tražio je društvo. Počeo ih je zapitkivati, ali njegova pitanja bila su veoma kratka, nekoliko slogova i ništa više.

»Što vam je — što ste žalosni? Zar si ti jedini stranac koji ne zna što se zbilo u Jeruzalemu?« »Što?« Pa ono s Isusom Nazarećaninom, koji bijaše prorok — silan na djelu i na riječima pred Bogom i svim narodom ... Mi se nadasmo da je on onaj koji ima otkupiti Izraela. Ali povrh svega toga ovo je već treći dan što se to dogodilo ...

Razgovor je bio sve življi. Stranac se pokazao izvanrednim poznavateljem Pisma. Pokušao ih je utješiti i povratiti ponovo nadu da stvar nije propala ...

Već su obronci obližnjih gora polako uranjali u tamu. Sunce je iščezavalo i spuštala se večer. »Ostani s nama, Gospodine, već se mračil! ...«

Stol je bio već spreman. Na njemu razlomljeni kruh i vrč domaćeg vina. I sjedne stranac na čelo stola, »podigne oči prema nebu, zahvali, razlomi i dade ga svojim suputnicima ...«

Mrena tame pala je s njihovih očiju. Prepoznali su ga, a on im iščeznu. Nada je ponovo zablistala u njihovim srcima. »Da, On, naš Gospodin, on živi... Mi smo ga vidjeli, prepoznali smo ga dok je lomio kruh...

GOSPODIN JE USKRSNUO

Možda nijedna istina naše vjere nije toliko obavijena tajnom kao istina o Gospodinovu uskrsnuću i možda nijedna istina naše vjere nije tako važna i bitna za kršćanstvo kao to isto Gospodinovo uskrsnuće. Pitamo se često »Zašto?« ili »Što je to uskrsnuće?« U čemu se ono sastoji? Što za pravo uskrisava? Hoćemo li nakon uskrsnuća imati oči, noge, uši, ruke? A ako bih imao noge, što će mi? Kam oću ići? Ako bih imao ruke, što će mi? Što bih njima hvatao? A ako budem imao oči, što će mi? Što bih njima gledao? Ako budem u prekgrobnom životu gledao i vidio Gospodina, zašto ga sada, dok gledam, ne mogu vidjeti?

Prijatelju, sve su to pitanja koja pripadaju takvom načinu življenja koje ti živiš. Vidiš da Gospodin ima i tijelo, i noge, i uši, i ruke, i oni ga unatoč tome ne prepoznaše doli jedino po lomljenju kruha.

On ima tijelo i njime prolazi kroz zaključana vrata. Kakvo je to zapravo

tijelo, na što ono liči? Toma nam svjedoči da je to pravo tijelo koje nosi na sebi rane. Ono je bok, ono je noge, ono je ruke, a opet za Gospodina nije bitno da li su to noge, ruke, bok. On nestaje na isti način na koji je prodro u sobu.

Što sve to skupa znači? Znači da su zakonitosti uskrsnuća nešto sasvim drugačije od zakonitosti i stila našeg življenja kao ljudi — smrtnika!

Za uskrsnuće nisu bitne ruke, oči, noge, nego je bitno da čovjek jest, da se živi. I kakav je to život? Svakako život koji nije podvrgnut zakonitostima fizičkog života, nego ima svoje zakonitosti, zakonitosti uskrsnuća.

Bit uskrsnuća jest da ćemo vječno živjeti! Ne u ovoj formi ne u ovome obliku, no nije to ni bitno. Od svega skupa najvažnije je živjeti. Ne vjerujem da je lepršavom leptiriću krivo što je napustio jedan oblik življenja i sad bezbrižno prebire cvijet za cvijetom kao da nikad nije živio onu tromost života iz koje je umakao na čudan način.

Uskrsnuće ne može biti izmišljotina, ne može biti neka prikaza, jer ako uskrsnuće znači neizmjernu želju za beskonačnim življenjem, i ako ja tu želju nosim u sebi, i svaki dan se s njom susrećem i ne mogu nikako pristati na to da budem uništen, onda znači da je taj osjećaj netko posijao u moju narav. Ludo bi bilo nositi nekakav osjećaj, neku potrebu, koja nikako neće i ne može biti zadovoljena. Dakle, to što ti želiš živjeti, očit je znak da si pozvan na življenje, na stalno življenje, na Uskrs.

POSLUŠAJMO NJEGOVU RIJEČ

»U mnoštva onih što prigriše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko. Apostoli pak velikom silom davahu svjedočanstvo o uskrsnuću Gospodina Isusa i svi uživahu veliku naklonost.«

Dj, 4,32—33.

»Bog Gospodina našeg Isusa Krista, Otac Slave, dao vam Duha mudrosti i objave kojom ćete ga spoznati; prosvijetlio vam oči srca da upoznate koje li nade u pozivu njegovu, koje li bogate slave u baštini njegovoj među svetima i koje li prekomjerne veličine u moći njegovoj prema nama koji vjerujemo: ona je primjerena djelotvornosti sile i snage njegove, koju na djelu pokaza u Kristu, kad ga uskrisi od mrtvih i posjede sebi zdesna na nebesima.«

Ef 1, 17—20

ODGOVORI SAM

+ Što znači Krist u tvome životu? Je li to samo neko mitsko ime, neka čudna dobičina? Ljudska projekcija? Izmišljena ličnost?

+ Ima li trenutaka u tvome životu kad neobično zavoliš život?, koji su to trenuci? Da li ikada te trenutke spajaš s nečim božanskim u tebi?

+ Što ti kažu osobno gore navedeni citati iz Svetog pisma, Novog zavjeta? Bi li tvoj život postao nešto drukčiji kad bi počeo živjeti kao pravi kršćanin?

POSKUPLJENJE:
Nafta, mesa, ulja

*... Zatim se treba zauzeti
za pravdu, za siromaha*

ŠTO ZNAČI SRESTI KRISTA

Krist nije bilo tko u našem životu i kada se istinski sretne, onda se nužno mijenjaju neke stvari, ne zato jer moraš, jer ti se netko prijetio, nego ih mijenjaš jednostavno zato jer osjećaš da ono što si dosad živio i smatrao neobično važnim, gubi na svojoj vrijednosti. Egoizam iščezava! Čovjek nosi negdje u dubini svoje duše mir, staloženost, predanje, zbog toga mu odsijeva radost na licu, u pokretima. Više se misli na druge kako ih učiniti sretnima, zadovoljnim, kako s njima dijeliti ne samo sreću, nego i nevolju. Zbog toga obraćeni čovjek osjeća potrebu da se založi za pravdu, da bi siromašni, napušteni, prezreni, odbačeni imali svoj krov nad glavom i topli dom. Ne radi se to iz nekog interesa, prestiža, nego jednostavno zato jer je tako činio i On kome si se ti obratio. Tako Bog postaje razlogom tvoje promjene na bolje, promjene od smrti k životu, od truleži k uskrsnuću.

SVJEDOČANSTVA NAŠIH DANA

»Oprostite, gospodine, mislite li da se svijet ipak mijenja?« Tim i sličnim pitanjima jedna se organizacija mladih u Italiji, njih oko 700 mladića i djevojaka, obraćala na ulici prolaznicima grada Asiza. Stotine osoba različitih staleža i dobi izražavale su svoje mišljenje i nadu u budućnost. Ovdje ćemo iznijeti samo neka od njihovih mišljenja.

PESIMISTI

+ Za mene svijet može krenuti kako hoće, ja sam uvijek trpio i trpjet ću.

+ Svijet, ah svijet, za mene je uvijek bio zao.

+ Meni se sviđa svijet takav kakav jest. Mijenjao se on ili ne mijenjao, to je meni svejedno. Ja mislim na sebe i drugo me se ne tiče.

+ Za mene ne može biti bolje. Imam novaca, imam posao, radim, jedem... Što mi treba više?

+ Meni je i ovako dobro jer imam komotan život: studiram, radim ono što mi se sviđa, a što me briga za ostalo.

+ Gadi mi se ovaj svijet, nema mira, nema pravde, previše je razbojstava, ljudi više ne rade, krađu...

+ Svijet se neće nikad promijeniti, jer ono što danas odlučuje to su novci i vlastiti interesi.

+ Mladi brbljaju, samo brbljaju! Kad ih slušaš, misliš da će sve srušiti i da će stvoriti novi svijet. Naprotiv, ruše, a ništa ne grade.

OPTIMISTI

— Vidim puno toga što ne valja na tom svijetu. Stoga se bojim svijeta. Ali uvjeren sam: svijet će se promijeniti ako ga mladi htjednu mijenjati.

— Da se promijeni svijet, treba više vjere, više ljubavi do ljudi, više nade u bolju budućnost. Ako ne bude nade, neće biti ni života. Ako se mi ne mijenjamo, neće se ni svijet promijeniti!

Najutješnji odgovor dao nam je Marcel, mladić koji obrađuje mramor. Dok radi odgovara.

»Svijet, ovakav kakav jest, ne svi-

da se ni meni. Ali da se promijeni, treba netko tko će u poniznosti temeljito raditi svoj posao...

Da se svijet promijeni, treba živjeti evanđeoski, treba se vratiti Kristu, biti kao sv. Franjo. S Kristom se rađa nada i iskrena želja za poboljšanjem svega oko sebe.«

SINTETIZIRAJMO

Nada: dar koji se zaslužuje; dar koji se moli

Duboko živeći svoju vjeru koja nužno rađa nadu

+ Bog je s nama zato jer nas ljubi

»Malovjerni, zašto se bojite?«

+ Živjeti svoj život u radosti, uvjereni da je Bog s nama.

»Da radost vaša bude potpuna.«

+ Nastojati provoditi svoj životni plan

»Ne onaj koji više: Gospodine, gospodine, nego onaj koji vrši volju oca svojega...«

+ Vjerujući da smo pozvani u njegovo Kraljevstvo zbog vlastitog spasa.

»Tko vjeruje u mene ima život vječni«

Bez vjere nema nade. Nada bez vjere izgledala bi poput kuće bez temelja. Svaka, pa i najmanja kušnja bila bi za nju izvorom dramatičnih kriza.

Živeći život iz ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu

+ To je dar ljubavi koji ne prestaje postojati unatoč lošem zemaljskom iskustvu.

+ To znači ljubiti bližnjega kao samoga sebe.

+ Znači ljubiti druge »kao što je On nas ljubio«

+ To znači izgrađivati novi svijet, svijet pravednosti, jednakosti, i to počevši od svog najužeg kruga djelovanja.

+ Znači surađivati sa svakim koji ima imalo interesa da uskrsne iz svoga zla.

Bez ljubavi nada bih bila hladna i bezlična težnja prema naprijed, kompjutor bez duše.

Veselo sudjelujući na nedjeljnom euharistijskom sastanku

+ Što znači susresti se s Kristom?

+ Slušati i razmatrati o njegovoj riječi kao učenici iz Emausa?

+ Živjeti veselo njegova obećanja.

Svake nedjelje trebali bismo poput Petra i Jana ili onih jeruzalemskih žena otkriti prazan grob i konstatirati: Uistinu je uskrsnuo naš Gospodin. Duboka vjera u uskrsnuće ne samo Gospodinovo, nego i naše, ukoliko živimo sa svojim Bogom, postat će neiscrpnim izvorom nade da mladež može biti bolja, da svijet može biti drukčiji.

MOLITVA

**Tebi pjevam,
Gospodaru svijeta.**

Oko mene sve cvjeta,
svijet je blagoslovljen,
svake radosti prepun.
Kako divno rosa blista,
šarene ptičice pjesmice slažu,
cvrkut odliježe svuda.
Tebi sve slavu pjeva,
tebi, Bože, Stvoritelju svijeta.
Ti si jedini
izvor pjeva,
jer pjesma se u nebu rodila.
Da, samo u nebu pjeva dražesna
ptica bogova
i svete ptice poju neizmjenice
slavu onog što svijet naš stvori.
Srce moje sluša glasove.
Vjetru bih htio dati
sve tamne zavjese prošlosti,
da se i moj krik digne
do beskonačno svijetlog neba,
da zaori gore gdje žuti kolibrići poju
slavu Boga nebeskoga.

PJESMA

Ostani s nama, Gospodine, uvijek,
ostani s nama, mir bit ćeš naš.
Ostani s nama, ne ostavljaj nas,
i noć više nikad neće doć.

Pripjev:

Ostani s nama, putove svijeta
ne ostavi, Gospodine naš!
Želim ti dati i ruke moje,
želim ti dati i srce moje.
Ostani s nama, ne ostavljaj nas,
i noć više nikad neće doć.

Pripjev:

Ostani s nama, putove svijeta
ne ostavi, Gospodine naš!
Nositi te želim svoj braći svojoj,
nositi te želim stazama mojim.
Ostani s nama, ne ostavljaj nas,
i noć više nikad neće doć.

Pripjev:

Ostani s nama, putove svijeta
ne ostavi, Gospodine naš!

